

גנזי המלך

39 קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת ארבע כנפות

מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"אמרתי אך תיראי אותי תקחי מוסר"

אמרו חז"ל: "אין יסורין באים על אומות העולם אלא בשביל ישראל". הסתכלות נכונה באסון שמחוץ לדרך הטבע. הרב אמנון יצחק מתוך הרצאה

יריחו. שום דבר הוא לא צריך. יגיע בהרים ויעשנו". הוא נוגע כביכול באיזה הר, לבה פורצת, שוטפת כפרים. "המביט לארץ" ובנינים נופלים. מפעיל 'זינטלנטור' ומגיע הוריקן. מה זה הוריקן? כולה, חול ורוח. אבל זהו המיקסר הכי הרסני שיכול להיות. 380 קמ"ש. זה כמו לקבל פגז בראש.

השבוע נתוודענו לגלי צונמי כתוצאה של "זועות". מאי זועות? שואלת הגמרא בברכות דף נט'. אמר רב קטינא "גוהא" (רש"י: כלשונם קורין רעידת אדמה גוהא) והגמרא ממשיכה: "בשעה שהקב"ה זוכר את בניו ששרויים בצער בין אומות העולם מוריד שתי דמעות לים הגדול וקולו נשמע מסוף העולם ועד סופו והיינו גוהא". תוצאות אסון זה הינם בהיקף מפחיד כשל פצצות האטום בנגאסקי והירושימה יחדיו ללא מלחמה כלל.

בשו"ע אורח חיים סימן רכז: על רעידת האדמה מברך: "...עושה מעשה בראשית" ואם ירצה "שכחו וגבורתו מלא עולם".

אפסיות האדם ותהלתו המדומה, התרברבותו וגבהות לבו, להלך בעולם לא לו, מבלי להרים עיניו אל על ולומר "מה רבו מעשיך ה' מאד

עמקו מחשבותיך איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת..."

על כן אמר הנביא: "חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו, כי במה נחשב הוא?" כל האדם הזה חי בגלל שיש לו נשמה באפו, נשימה. זה הכל! זה רק מה שהוא שוה. סתום לו את האף דקה, תראה איך הוא מפרכס וגומר. "תצא רוחו ישב לאדמתו ביום ההוא אברו עשתונותיו".

מה שנותר לנו כעת הוא להתכונן לבאות בעינים פקוחות.

"לו חכמו ישיכילו זאת יבינו לאחריתם".

פעמים שהגוים מקבלים את המכה בשביל לעורר אותנו. לא שהם אינם חיבים בדנים, הם חיבים בדנים! אבל זו סוג מכה שצריכה לעורר אותנו. וצריכה לעורר אותנו מהר. לדוגמא: לאחר הרעידה האחרונה באיראן, פקדו שתי רעידות אדמה אותנו בארץ מס' חדשים בלבד אחרי כן. למה הדבר דומה? אב שרואה שבנו סר מן הדרך אינו מבקש להכותו, אך כשלא תיותר ברירה הוא יצטרך להכותו בסופו של ענין, כי זה מה שיועיל לו, גם אם מלכתחילה הוא לא העדיף כן. מה הוא עושה? לוקח את החגורה ומצליף

מכה על השלחן. הילד צריך לפחד מן המכה ששמע ולהבין שאם מכה כזו תנחת על גופו - אוי ואבוי לו. פעמים שהקב"ה מכה סביבותינו בכדי לעורר אותנו וכבר שמעתי שסמולוגים אומרים שישראל צפויה לרעידת אדמה בסדר גודל של 10 בסולם ריכטר ואפשר שזה שכתוב בזכריה הנביא פרק י"ד שבאחרית הימים יהיה רעש גדול על אדמת ישראל והר הזיתים יבקע למרחק 40 ק"מ, "כי יגיע גי הרים אל אצל" (מלבי"ם זכריה פ' יד' פס' ה').

הקב"ה לא צריך טנקים, מטוסים, פצצות

הרמב"ן אומר בפרשת בחוקותי "ונתתי משכני בתוכם", "הכלל כי בהיות ישראל שלמים והם רבים לא יתנהג ענינם בטבע כלל לא בגופם ולא בארצם". העם הזה לא חי על פי טבע כלל, לא בגופם ולא בארצם. כולנו פחדנו מסאדם חוסיין והקב"ה דאג שאחרים יעשו את העבודה והוא יפול "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא" והוא נפל לבירא ממש, בור בעומק שלשה מטרים. האיראנים איימו בנשק גרעיני וכי יש להם את טילי 'שיהב' 3 שיכולים להגיע למרחק של יותר מ-2000 ק"מ, עוד הם מדברים ורעידת אדמה בחוזק של 6.3 בסולם ריכטר וחמישים אלף איש מתים, לבד ממאות אלפי פצועים. רעידת אדמה זו היתה קשה כהירושימה. ועל זה נאמר "המביט לארץ ותרעד" רק הבטה קטנה של הקב"ה.

פירושו של דבר אנחנו בכלל לא מבינים עד היכן האסונות יכולים להגיע. זה לא קרה לפני שבוע וחצי או שבועיים, אלא נגזר על כל באי עולם בראש השנה מה יהיה איתם בריוק. גם מזונותיו של אדם קצובים לו, גם היסורים שיבואו עליו, הכל נגזר מראש השנה.

אז אל נתפלא! אבל, גם אדם שנגזר עליו, עדין יש לו תקנה כמו שכתוב במשנה באבות "התשובה כתריס בפני הפורענות". אם אדם עושה תשובה זה כמו תריס, מגן. אדם שולח אליך חץ ואתה שם תריס לפניך, מגן, אזי החץ יפגע במגן ולא בך.

כשאדם עושה תשובה, אפילו אם יצאו אליו חצים ויסורים הצריכים לפגוע בו עפ"י גזרה שנגזרה עליו בראש השנה, יכול לבלום אותם ע"י התשובה באם עדין לא הגיעו אליו. זאת אומרת "יפה שעה אחת קודם". אמר רבי ישמעאל "אין יסורים באים על אומות העולם אלא בשביל ישראל",

דף חדש

קדמה לתורה

לקראת תחילתו של מחזור חדש בלמוד הדף היומי, בעוד כחדשים, נביא מידי שבוע מדברי רבותנו על ערך למוד התורה. השבוע אלה דברים המבוססים על ספר "נדחי ישראל" של מרן ה"חפץ חיים" זצ"ל

גודל מעלת הלמוד בחבורה

והנה עצם הלמוד, אף שהוא לומד ביחודי הוא גם כן מקיים מצות עשה של תלמוד תורה, מכל מקום לכתחילה מצוה להדר כל מה שיכול ללמוד בחבורה, שעל ידי זה מתקדש שם שמים יותר, כשנאספים רבים מבני ישראל לעבודת השי"ת וכמו שכתב רבינו יונה בשערי תשובה (סי' קס"ח) ע"ש. וכן אמרו חז"ל בכמה מקומות ברוב עם הדרת מלך. וכבר אמרו חז"ל בברכות ו' שיש נפקא מינה בין מי שלומד יחידי שאף שהקב"ה קובע לו שכר על זה, מכל מקום לא מכתבן מיליה בספר הזכרונות, מה שאין כן כשלומד שלא ביחודי, נאמר עליו בכתוב "אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו" וגו' "ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ד' ולחשבי שמו". וכל שכן כשלומדים בעשרה יחד דאז קדמה השכינה ובאה כדכתיב "אלקים נצב בעדת א-ל". וגם אמרו חז"ל אין התורה נקנית אלא בחבורה והוא אחד ממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, כדאיתא באבות פרק ו' ובדיבוק חברים.

מעלות הלמוד בחבורה

ומפני שראיתי אנשים שדרכן להשתמש מללמוד בחבורה בבית המדרש, הדף גמרא או פרק משניות ולומדין לעצמן, והדרך הוא ישר בעיניהם, על כן ראיתי להרחיב קצת הדבור בזה ולהראות דיש כמה מעלות ללמוד בחבורה. א. דבחבורה מתקיים יותר הקביעות עתים שלו, שאין כח כל כך ליצר לבטל קביעותו מפני שחבריו יזכירוהו שילך ללמוד ויתבייש לפרוש מן הצבור. וגם כשלומד בעצמו אין ניכר כל כך כשמחסר איזה יום, מה שאין כן כשיש לו שעור בבית המדרש וזכר את החסרון תמיד, כשוראה חבריו שסיימו כמה פרקים והוא חסר מהן ורואה להשלימן וכמו שאמרו חז"ל 'קנאת סופרים תרבה חכמה'.

בלמוד בחבורה מקיים למוד לאחרים

מי שלומד בחבורה מקיים על ידי זה

גם מצות עשה של למוד תורה לאחרים. שלפעמים חבירו אינו מבין היטב הדבר והוא מסבירו וכדמוכח בבבא מציעא ל"ג דעל ידי זה הוא בכלל רבו, ע"ש.

בלמוד בחבורה מתרחבת הידיעה

על ידי חבורה מתרחבת הידיעה יותר, מה שאין כן כשהוא לומד יחידי וכמו שאמרו חז"ל בברכות ס"ג 'חרב אל הבדים ונואלו, חרב על שונאיהם של תלמידי חכמים שעוסקין בתורה בד בבד ולא עוד אלא שמתפשין שנאמר ונואלו'.

בלמוד בחבורה אין בא לידי טעות

וגם אמרו בתענית ז': 'למה נמשלו דברי תורה כאש, שנאמר "הלא כה דברי כאש נאם ד'" לומר לך מה אש אינו דולק יחידי, עץ א' אינו דולק אלא ב' או ג' יחד, אף דברי תורה אין מתקיימין

ישיבת חכמי לובלין שבראשה עמד רבי מאיר שפירא זצ"ל מחולל הדף היומי

ביחודי. ואיתא במדרש שיר השירים רבה: 'שני חברים שהיו עוסקין בדבר הלכה ונכבשין, היינו: נוחין זה לזה בהלכה, עליהם הכתוב אומר: "אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ד' וישמע" ואין דבור אלא לשון נחת שנאמר: "ידבר עמים תחתינו" ולא עוד אלא שאם טעו, הקב"ה מחזיר להן טעותן, כמו שכתוב: "ויקשב ד' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ד' ולחושבי שמו" וישמע להם ויכתב, שהוא כותב על לבם, כמו דכתיב: "ועל לבם אזכרנה", ספר זכרון לפניו שהוא מזכירה להם. וגם מחמת זה שהידיעה מתרחבת יותר רצון השי"ת שהאדם ילמוד בחבורה, כדרדשו חז"ל

בברכות ס"ג על הפסוק "הסכת ושמע ישראל" וגו', עשו כתות כתות ועסקו בתורה, עיי"ש בגמרא. ועוד שעל ידי זה מתקדש שם שמים יותר וכן"ל'.

וגם הלא ידוע מה שאמר הכתוב "אם תבקשנה ככסף" וגו', "אז תבין יראת ד'" וידוע בבקשת הכסף דאם יזדמן לאדם שני עסקים, באחד יכול להרויח מאה זוז ובשני מאתים זוז, בודאי יבחר בעסק של מאתים וגם בכאן הלא ידוע מה שאמרו חז"ל והובא ברש"י פר' בחקותי 'דאינו דומה מרובים העושים את המצוה למועטים העושים את המצוה' וא"כ בודאי יותר טוב ונכון שיעשה המצוה בקבוצ, שעל ידי זה, כח זכות המצוה גדול הרבה יותר.

ע"י למוד בחבורה נושא הקב"ה פניו

כא וראה כמה חביבה מצוה זו בעיני הקב"ה, שעל ידי זה נושא פנים לישראל וכדאיתא בתנא דבי אליהו פ' כ"ג תשובת הקב"ה למידת הדין ששואלת לפניו, למה הוא נושא פנים לישראל והלא כתיב: "הקל הגדול הגבור והנורא אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד" והשיב הקב"ה: "האיך לא אשא פנים לישראל וכו' ולא עוד אלא שהם מלמדין את התורה ויושבין אגודות אגודות ועוסקין בתורה וכו', ורצונו לומר, 'שלפי שעוסקין באגודה שזהו יותר מן החיוב של מצות עשה גופא וכדי להרבות כבוד שמים, גם אני לא אלך עמהם במידת הדין'.

למוד בחבורה מביא את הגאולה

ומשמע עוד בתנא דבי אליהו זוטא פ' י"ד שאחר כל המצוקות והתלאות שישראל יסבלו בסוף הגולה, לא יזכו להגאל אלא בזכות שלומדין תורה בחבורה וזה לשונו שם, 'שאיין ישראל נגאלין לא מתוך הצער ולא מתוך השעבוד ולא מתוך הטלטול ולא מתוך הטרוף ולא מתוך הדוחק ולא מתוך שאין להם מזונות, אלא מתוך עשרה בני אדם שהן יושבין זה אצל זה ויהיה כל אחד מהם קורא ושונה עם חברו וקולם נשמע שנאמר: וכו', עיי"ש.

שואל כענין

כללי התוכחה

מתי להעיר ולהוכיח ובאיזו צורה?

אנו אומרים שלא עשני גוי? כיון שגוי נצטווה בשבע מצוות 'בני נח' בלבד, אנחנו נצטוינו בתרי"ג מצוות. אנו מודים לה' שזכינו להצטוות כיהודים בתרי"ג מצוות ולא כגוי בשבע מצוות. כל אדם יהודי שמה על שנפלו בחלקו, יותר מטלות אלוקיות לעשות ולבצע.

בעל תואר ד"ר, מטלפן אליך: שלום משה, מדבר ד"ר יוסף. מדוע הוא אומר ד"ר יוסף, מה הוא רוצה להבליט שאתה לא ד"ר ורק הוא ד"ר? לא! למה במקרה כזה אתה מבין שזה לא משהו שבא לפגוע ואתה לא אומר שיחס גורר יחס? הקב"ה נתן לנו את האפשרות לבחור במעמד הר סיני אם לקבל את התורה על כל מצוותיה וזאת לאחר שאומות העולם סרבו לקבלה כל אחת ע"פי טעמה ונימוקה, האין זו סבה מספקת לשמוח על שלא עשני כגוי שחלות עליו רק שבע מצוות, ולנו יש את הזכויות של תרי"ג מצוות. על כך אנו מודים מבלי כל כונה לפגוע בגוי.

שאלה: בתפילת שחרית אנחנו אומרים "מי כמוך באלים". אין כאן הסכמה להמצאות עוד אלים חלילה?

הרב: אלים, זה לשון כוחות. פירושו: "מי כמוך באלים ה'", בכל בעלי הכח שיש בעולם, מי כמוך? אין כמו ה', מי נתן כחות באלים? הקב"ה. אלקים, זה שם שכולל את כל הכחות כולם. תקיף, בעל היכולת ובעל הכחות כולם, לכן כשהקב"ה ברא את עולמו ברא אותו בשם זה, שיש בו את כל הכחות. כל בעל שררה נקרא גם בשם אלהים, אפילו בני אדם נקראים אלהים. למשה נאמר "נתתיך אלהים לפרעה" ועל דיינים נאמר: "אלהים לא תקלל" ויש גם מלאכים שנקראים אלהים ויש כאלה שמצד הסיטרא

אחרא נקראים אלהים אחרים. אבל זה לא בכחינת האלקים שלנו, מה שאנחנו קוראים שם הוי"ה ב"ה. אלא זה שם שמורה על כחות, לכן "מי כמוך באלים ה'", בכל בעלי הכחות בעולם, אין כמו ה' יתברך.

את הדברים. אם אתה מחליט שהמטרה זה להיות צדיק, גם לכך יש תנאים. צריך לעשות כמה פעולות, ועוד כמה וכמה מצוות.

שאלה: בכל בקר אנחנו מברכים "שלא עשני גוי". גם הגוי יודע את זה ויחס גורר יחס...

הרב: מה היית ממליץ לגוי לברך בבקר, שעשני גוי או שלא עשני יהודי? ברור שהיית מציע לו לברך "שעשני גוי". אבל אצלנו בשביל להיות יהודי צריך קודם כל, לא להיות גוי. אנחנו לא יכולים להגיד בבקר בא"י אלוקינו מלך העולם שעשני יהודי, מה זה עשני

שאלה: אם אמנם אסור להעיר לחברך וכשאתה מעיר לו אין לך חלק לעוה"ב אז מהו הציווי "הוכח תוכיח את עמיתך".

הרב: תלוי איך מעירים לאדם, אם אחד מעיר לחברו בצורה שהוא מבייש אותו ופוגע בו, זו בעיה. כתוב: "אל תוכח לץ פן ישנאך, הוכח לחכם ויאהבך". מה זה 'אל תוכח לץ'? אל תוכיח אותו ותאמר לאותו לץ, אתה לץ, רשע, אתה עובר עבירה, אסור לך, מה עשית, כי הוא ישנאך. אלא הוכח לחכם, תאמר לו אתה 'חכם', 'צדיק', נשמה, למה אתה עושה ככה? לא חבל שאתה מפסיד? כך הוא יאהב אותך. תאמר לו דברי פיוס ואל תבוא אליו בהתקפה אישית חזיתית, כדי שהוא ירגיש שאתה בא להוכיחו מלב נקי ולא שאתה שמח על ש'תפסת אותו על חס'. אם זה יהיה אישית, אז האומר לחברו 'טול קיסם מבין שיניך', הוא יענה לו, 'טול קורה מבין עיניך'. עד שאתה אומר לי על הקיסם, לך יש קורה בראשך. לכן אמרו חכמים 'קשוט עצמך ואח"כ קשוט אחרים'. זהו הכלל, אבל אסור להמנע בגלל זה מלהוכיח בכלל. צריך להמתין לשעת הכושר.

שאלה: איך ניתן לקיים ולעשות את כל ההלכות הכתובות בשו"ע, לא נראה לי שיש אדם בעולם שמסוגל לעשות כזה דבר.

הרב: נכון שזה קשה, למי שמחליט מראש שזה קשה. אבל מי שיחליט שזה לא קשה לו, זה יתברר כלא קשה. ללכת לבית כנסת בחורף, בגשם, זה קשה? ללכת סתם ברגל שני קלומטר זה קשה? כן.

אבל יש כאלה שרצים מרתון, 42 ק"מ רצוף כדי להשתתף בתחרות. עשרות אלפים בני אדם רצים מרתון בתחרות ורק אחד יגיע

בסוף בלי אויר. הם רצים ארבע שנים באימונים מפרכים בכל יום לפחות 42 ק"מ. איך לא קשה להם? שני ק"מ קשה ללכת לבית הכנסת, אבל כשמחליטים שלרוץ זו מטרה ולהגיע לשיא זה מטרה, זה לא קשה. הכל תלוי כיצד אתה לוקח

יהודי? אם הוא עשה אותך 'יהודי', אתה לא צריך כבר לעשות כלום, לכן אתה אומר שלא עשני גוי. עכשיו מוטל עליך לעבוד על עצמך כדי שתהיה 'יהודי', על מנת להיות 'יהודי' צריך לעבוד. ביהדות צריך לעשות משהו בשביל זה. ולמה

פרשת וארא

"מתחת סבלות מצרים"

ההבדל שבין השעבוד הרוחני לשעבוד הגשמי

הגמרא שואלת (פסחים ק"ט): "חז"ל תיקנו לשתות ארבע כוסות כליל הסדר והלא יש חשש ל"זוגות"?

כעבור חדשיים קבלו את התורה ואז נהיינו לעם וזה היה השלב הרביעי. וכל הנ"ל מדויק בפסוקים: **"והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים"** - זה היה השלב הראשון שלא יסבלו יותר. שלב שני - **"והצלת אתכם מעבודתם לגמרי"**. שלב שלישי - **"וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדולים"**. והשלב הרביעי - **"ולקחתי אתכם לי לעם"** זה היה מתן תורה. ואז דברי הגמרא מובנים: "ארבע כוסות - דרך חירות תיקנו חכמים": כמו

אנימציה של 'מכת זם' מתוך תקליטור 'עשרת המכות' של 'שומר'

ורבש... ואמר אלהים איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו אני ד'... (היה לי תנאי אחד, אומר ד', תשליכו את העבודה הזרה שלכם, לפני שאגאל אתכם) **וימרו בי ולא אבו לשמע אלי איש את שקוצי עיניהם לא השליכו ואת גלולי מצרים לא עזבו ואמר לשפך חמתי עליהם... בתוך ארץ מצרים**. ד' אומר למשה: אתה חושב שהבעיה קשורה בפרעה? לא ולא! הבעיה היא בעם ישראל! אתה אמרת להם "חופש" ובאמת אין סבה שיתנגדו. אבל לך אמור להם שהם יוצאים לעבוד את ד' ללא ע"ז, כלומר "אני ד'" ונראה מה תהיה תגובתם!

וממשיך ואומר הנביא יחזקאל, שהם לא הסכימו! ורואים את תגובת עם ישראל מהפסוקים: **"וידבר משה כן... ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה"** (שמות ו', ט'). שדבר "כן", כפי שד' אמר לו והם לא שמעו אליו מקוצר רוח ומעבדה קשה.

ולמה הכונה "עבודה קשה"?

אומר התרגום יונתן בן עוזיאל: **"ומליל משה כדין עם בני ישראל ולא קבילו מן משה מקפידות רוחא ומפולחנא נוכראה קשיא די ביריהון"**. כלומר: מחמת העבודה הזרה הקשה שהיתה בידם הם לא שמעו לו!

לכן אמר ד' למשה, תבין למה הכבדתי עליהם את העול, כי מהעבודה הקשה שהיתה להם עד עתה הם לא מוכנים להנתק ולצאת. עתה, משיקשה עליהם, הם יעדיפו מרצונם לעזוב את הע"ז שלהם ולצאת להיות עבדים שלי והנה לך תשובה לשאלתך: **"למה הרעות לעם הזה?"**

וממשיך ואומר ד' למשה מה הפתרון לכל המצב: **"וידבר ד' אל משה ואל אהרן ויצום... ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים"** (שמות ו', י"ג) - שעד עתה היו לישראל אפשרויות בחירה, האם לצאת או לא ועתה אמור להם שאני מצוה אותם לעזוב את הע"ז ואת פרעה שיוציא אותם.

הרה"ג שלמה לוינשטיין מיוחד ל-ארבע כופות

בסיום הפרשה הקודמת משה רבינו בא בטרוניה אל ד': **"למה הרעות לעם הזה?!"** ובתחילת הפרשה שלנו אמורה להנתן התשובה מפי ד'. מה בעצם ד' ענה לו? היכן כתובה התשובה?

שאלה נוספת: כתוב **"וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים... וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ד'"** (שמות ו', ב') ובהמשך כתוב: **"לֵכֵן אָמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ד'..."** (שמות ו', ו') וכן כתוב: **"וְלִקַּחְתִּי אֶתְכֶם לִי לְעָם וְהִיִּיתִי לָכֶם לְאֱלֹקִים וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ד'..."** **"וְהִבַּאתִי אֶתְכֶם אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נְשָׂאתִי אֶת יָדִי... וְנָתַתִּי אֹתָהּ לָכֶם מוֹרְשָׁה אֲנִי ד'"** (שמות ו', ז'-ח)

למה יש חזרה על המילים "אני ד"?"

ושאלה שלישית: כתוב **"וַיְדַבֵּר ד' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן וַיִּצְוֶם אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶל פְּרַעֲה מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְהוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל..."** (שמות ו', יג')

ואומר רש"י: **"ויצום אל בני ישראל"**. (ש"ר) צוה עליהם להנהיגם בנחת ולסבול אותם. למה ד' צריך לצוות אותם להנהיגם בנחת? הלא הם באים לומר להם שהם יוצאים ממצרים? כלומר, הולכים לזכות בחופש המיוחל?

התשובה לכל השאלות הללו היא אחת: כשמשה רבינו אמר לד' **"למה הרעות לעם הזה?"** עונה לו ד': אתה חושב שכל הבעיה תלויה בפרעה? כלומר האם בני ישראל עצמם רוצים לצאת ורק פרעה לא מאפשר? הן אתה אמרת להם שיצאו לחפשי והם הסכימו, עתה לך אמור להם שזה לא ניתן בחנם: **"לכן אמור לבני ישראל אני ד'"** כלומר: הם יצאו בתנאי שיעזבו את העבודה הזרה שלהם ונראה אם יסכימו לזאת! כלומר: אמור להם שאני אוציא אותם ואכניס אותם לארץ בתנאי שאני ד', ללא שותפים ואז נראה מה תהיה תשובתם!

אומר הנביא יחזקאל (כ' ו'-ח): **"ביום ההוא נשאתי ידי להם להוציאם מארץ מצרים אל ארץ אשר תרתי להם זבת חלב**

רק הפכו לרם? כיון שהמצרים עבדו גם לטלה ובגימטריא זה 44 ודם זה 44, שהכונה לרמוז להם על כך! אבל אם המצרים יסבירו שהיאור שלהם הפך לדם והוא רוצה לרמוז להם בכך שעליהם להרוג את היהודים, אז יענו להם: אם כך, למה גם כל הדגה מתה?

המצרים יכולים אמנם לומר: הדרגה מתה, כי היהודים נמשלו לדרגים וזה רק מחזק את הרמז שעלינו להרוג אותם! אלא שאז יש לשאלם: מדוע, אם-כן, הבאיש היאור - "ויבאש" ואם לא די שהיאור הבאיש, הרי שבני ישראל שותים מן היאור לרויה ואילו המצרים מעלים ממנו רק דם... מדוע אפוא האלהים שלכם מתעלל בכם ומחבב את היהודים?

וכך נסתתמו כל הטענות שלהם וההשפלה היתה גדולה...

"וְשָׂמְתִי פֶדֶת בֵּין עַמִּי וּבֵין עַמָּךְ לְמַחֵר יְהִיָּה הָאֵת..." (שמות ח', י"ט)

מה ההבדל בין "עמי" לעמך?"

מסביר ה"אדרת אליהו": **"עמי"** בגימטריא זה 120 ו"עמך" זה 130. אמר משה רבינו לפרעה: שמי "פדות" וכמה תעלה לך הפדות? בין "עמי" ובין "עמך", זה המחיר, הכונה שאתה עומד לקבל 10 מכות...

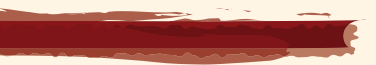
"...כַּצֵּאתִי אֶת הָעִיר אֶפְרַיִם אֶת כְּפִי אֶל ד' הַקְּלֹת יַחְדָּלְוּ וְהַבְּרָד לֹא יִהְיֶה עוֹד לְמַעַן תִּדְעַ עַי לַד' הָאָרֶץ" (שמות ט', כ"ט)

"...וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים מן העבדה" (שמות ב', כ"ג) כלומר: העבודה היתה קשה וממנה הם נאנחו; ומה עם השיעבוד הרוחני? את זה הם כבר הספיקו לשכוח...

"ותעל שועתם אל האלקים" - ד' ידע שזה היה רק מן העבודה ולא מן השעבוד הרוחני, אבל כששמע את צעקתם, כפי שנאמר בפסוק: **"וישמע אלהים את נאקתם"** או-אזי: **"ויזכר אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב"** (שמות ב', כ"ד). כלומר: אם הם הבנים של אברהם יצחק ויעקב וכך הם נראים, זה אומר שהם בעצם נמצאים בשעבוד רוחני איום ונורא...

בפרק ג' אומר ד' למשה: **"וַיֹּאמֶר ד' רֹאה רֵאִיתִי אֶת עַמִּי אֲשֶׁר בְּמִצְרַיִם וְאֵת צַעֲקָתָם שָׁמַעְתִּי..."** (שמות ג', ז') **"רֹאה רֵאִיתִי"**, הכונה שד' ראה גם את השעבוד הרוחני וגם את השעבוד הגשמי, אבל שמעתי את צעקתם, שהם צועקים רק מפני הנוגשים, דהיינו עקב השעבוד הגשמי בלבד.

לכן כאן בפרשתנו (ו' ו') אומר ד': **"לכן אמר לבני ישראל אני ד' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים..."** שאתם סובלים רק משעבוד גשמי כאן, אבל לאחר מכן כשאוציא אתכם ממצרים ואביא אתכם להר סיני ותקבלו תורה - אז תבינו שאני ד' אלוֹקֵיכֶם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים - גם מהשעבוד הרוחני וגם מהשעבוד הגשמי ואז תבינו איך נראיתם כשהייתם משועבדים גם רוחנית...

למה ד' התחיל עם מכת דם דוקא?

כי היאור היה האלקים שלהם. אבל, אומר ה"אדרת אליהו", בא ונראה איך ד' עשה מהם צחוק: ראשית שלחו לשם את המטה שנהפך לתנין (כתוב שפרעה קרא גם לחכמים ולמכשפים. כלומר, פרעה קרא לגן-ילדים, שהראו את יכולתם בכישוף והפכו מטות לנחשים), אבל המטה של אהרן נהפך חזרה למטה ובלע את כל התנינים שלהם וכשאתה מכה את האויב שלך עם החרב שלו - זאת השפלה גדולה יותר! וזה מה שאמר ד': לקחת את המטה ואיתו להכות את היאור, כי בתוך המטה הזה נמצאים כל המטות של המצרים!

ובנוסף, האלהים שלהם קבל מכה ונהיה דם. ולמה לא יבשו המים, אלא

שהחירות היתה בשלבים, כך חכמים תיקנו את הכוסות בשלבים וזה לא "ארבע" כוסות, אלא "כוס" ועוד "כוס"...

דרך חירות ואין אפוא חשש ל"זוגות"!

"...אֲנִי ד' וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִתַּחַת סִבְלוֹת מִצְרַיִם..." (שמות ו', ו')

מדוע המלה "סבלות" מופיעה פעם עם "ו" ופעם בלעדית?

אומר ה"באר יוסף": **"השעבוד של עם ישראל במצרים היה שעבוד רוחני וגשמי גם יחד. מרוב עבודה בני ישראל אבדו צלם אנוש..."**

זכוי הרבים

הזכות לזכות את ישראל

מעלת גדולתו של מזכה הרבים על פי ה'פלא יועץ'

הפליגו בווהר הקדוש, בשבח המגיע למאן דמזכי לחיביא (בשבח המגיע למחזיר פושעים בתשובה). הנה כי כן, טוב לגבר שישתדל עם אחוזת מרעיו להחזירם למוטב. ועל אחת כמה וכמה יגדל החיוב, להיות מזכה את בניו ובני ביתו, שהקולר תלוי בצוארו. ולכן ברוח שפתיו יוכיחם. וגם במכתב, אם חננו ה' דעת, יעשה ספר ללמד ולהועיל. ואם יזכה שיועיל דבריו בדור מן הדורות לאחד מני אלף, די לו אם בא לעולם אלא לדבר זה. על כל פנים אב לבנים יודיע ויצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה'. וידוע לכל דשכר המזכה את

הרבים, הוא דבר שאין למעלה הימנו, שאין חטא בא על ידו. ולכן מה טוב לזכות את ישראל ולהודיעם את הדרך אשר בה ילכו ואת המעשה אשר יעשו. ואיש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק ונתחזק בעד אלוקנו. והן בכלל להסתכל בשליתות של בית הכנסת, אם הם פסולים ולתקנם. וכל כיוצא בזה. המזכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו וגומל נפשו איש חסד. הנה שכרו אתו והוכן בחסד כסאו. גדול המעשה יותר מן העושה.

ובכלל מזכה הרבים לומר ברכות בקול רם כדי שיענו אמן ובפרט בברכות העולים לספר תורה שיש אומרים שאם לא השמיע קולו כדי שיענו הקהל אמן הווי ברכותיו לבטלה, שאלו הברכות מברך העולה בעד כל הקהל ומוציא את הרבים ידי חובתם. וידוע שגדול העונה אמן ולפי גודל המצוה יגדל שכר המזכה.

וכן בכלל מזכה, שבעמדו בקהל אנשים או בסעודות יפתח פיו בדברי תורה ואף מי שלא ידע דבר דברי תורה, שאל ישאל לתלמיד חכם שבתוכם אפילו דבר קל בדברי תורה ומתוך דפתח לה פתח תורה אזלא ומרוחא (מתוך שנפתח פתח התורה הולכת ומרויחה) ונמצא גורם שיקימו דברי חכמים שאמרו, שלשה שאכלו על שלחן אחד ואמרו דברי תורה וכו'. ושלא יעברו על דברי חז"ל שאמרו, שנים שיושבין ואין ביניהם דברי תורה וכו'. וכן בכלל מזכה הרבים שישתדל לתקן תקנות והנהגות ישרות בעירו. כגון שיעשו קופה לעניים בפתח בית הכנסת וכדומה. כלל הדברים: כל אשר יוכל לומר "אל נא אחי תרעו" וכל אשר יוכל להיות מעשה את אחרים לדבר מצוה בדבריו או שממנו יראו וכן יעשו זכות הרבים תלוי בו.

תפילה

עשר לשונות התפילה

מדוע במכת דם שבפרשה נאמר ויצעק ובמכת ערוב ויעתר?

יש עשר לשונות של תפילה ואחת מהן: צעקה.

במכת דם, שבפרשת השבוע מאמר "ויצעק" ואילו במכת הערוב, כתוב: "ויצא משה מעם פרעה ויעתר אל ד'" (שמות ח', כו')
מדוע כאן "צעקה" וכאן "עתירה"?

אומר ה"חתם סופר": הגמרא אומרת (סוכה יד'). כתוב: "ויעתר יצחק אל ד'". למה נמשלו תפילתם של צדיקים לעתה? לומר לך מה עתר מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום, אף תפילתם של

אנימציה של 'מכת צרדע' מתוך תקליטור "עשרת המכות" של "שופר"

צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממידת אכזריות למידת רחמנות.

אך כל זה היה תקף במכת הערוב, כשמשוה רבינו התפלל ומהערוב לא נשאר זכר; אך במכת הצפרדע, לאחר סיום המכה נכנסה לתוקף מכה נוספת, שהבאישה כל ארץ מצרים מגופם של הצפרדעים...

לכן בה לא כתוב "ויעתר", לפי שלא נהפכה מידת הפורענות למידת הרחמים, אלא כתוב "ויצעק"...

מתחברים...!

עם הרב

אמנון יצחק

שליט"א

ביום ראשון 09/01/05
 השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:30

באולם היכל השמחה
ירושלים רח' ירמיהו 27
 דמי כניסה 20 ש"ח לכיסוי ההוצאות

הערב מאובטח

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

WWW.SHOFAR.NET

המעוניינים לחלק בבתי הכנסת באזור מגוריהם את קובץ
"גנזי המלך"

לזכוי הרבים בדברי תורה, נא לפנות למלפון: **03-6762226**

המעוניין לתרום להפצת גליונות 'גנזי המלך' הבאים לעלוי נשמה, ליום זכרון
 או להצלחתו: יתקשר לטל': 03-6762226 למחלקת 'גנזי המלך'
 גליון זה "גנזי המלך" מוקדש לעילוי נשמתם של הנפטרים המצוינים כאן
 this booklet is sponsersed for the memory of:

דינה סרור בת מסעודה ובנו משה בנרוד בן דינה - לעילוי נשמתם Dina Seror bat Mesauda and his son Moshe Bendaud ben Dina	יהודית חקמון בת גמילה ובנותיה Jeudit Hakmun bat Gamila and her daughters	אזורה נחום בן ג'מא ומשפחתו להצלחת פרנסה טובה Azura Nahum and his family	מברך נחום בן מיסה ואשתו ג'מא בלולו בת ג'ורא - לעילוי נשמתם Mevorach Nahum ben Misa and his wife Gemma Bellulu bat Giora
ונדא פוג'אטו בת אלאונורה לעילוי נשמתה Wanda Poggetto bat Eleonora	ג'יובני אמתי בן קרלא לזכות לחזור בתשובה שלמה Giovanni Amati ben Carla	ג'יאני מוסכתי בן כוסטנצא שיוכו כל עם ישראל לברכה שלמה Gianni Moscati ben Costanza	אנריכו ארון מג'יאר בן רוזא לעילוי נשמתו Enrico Aaron Magiar ben Rosa
יעקוב ברדה בן רוזא שיצליח במשפט בבית דין Yaakov Barda ben Rosa	אילן חי דבש בן ג'לסומינה ושותפו סימו נאוי נעמן בן לאורא - לפרנסה טובה Ilan Hai Devash ben Gelsomina and his associate Simo Nesi Naaman ben Laura	דוב חיים דבש בן מיכול מינא לפרנסה טובה ולבנות בית כשר ונאמן Dov Haiim Devash ben Micol Mina	יוסף אלקס בן דניאלה להצלחה בחיים Yosef Alex Molayen ben Daniela

הייה שותף!

בתוכנית "חי כפלים"

- סוף שבוע ששי שבת **חינם**
- קלטות וידאו, CD, טייפ, ספרים **חינם**
- טיול לאתרים בצפון **חינם**
- CD 50 לצפיה **חינם**
- מבוי שנתי לעתון **חינם**

מבוי שנתי חינם

CD 50 חינם

WWW.SHOFAR.NET

מלא ושלח

הוראה לחיוב חשבון לתוכנית "חי כפלים" למשך שנה מינימום

לכתוב בנק: _____ כתובת הבנק: _____ מס' הסניף: _____
 1. אג"ח מס' בעל החשבון: _____ מספחה: _____ מס' זהב/ ת.ג.: _____
 ח"ד: _____ מס' _____ ע"ד _____ תיקוד _____ טל בבית _____ פלאפון: _____

(נתונים) לכם בזה הוראה לחייב את חשבונותי הברזל בסניפכם, בניין תרומתי "שופר" ארגון להפצת יהדות בסכומים ובמסגרת שיומאזא לכם מדי פעם בפעם באמצעי מונטי, או רשימות ע"י "שופר" ארגון להפצת יהדות כמפורט מטה ב"פרטי ההרשאה". 2. ידוע לך לטו כ"י א. הוראה זו ניתנת לבטול ע"י הודעה מפורטת בכתב לבנק ול"שופר" ארגון להפצת יהדות שתוכנס לתוקף, יום עסקים אחד לאחר מתן ההודעה בבנק, וכן, ניתנת לביטול עפ"י הוראת כל דין. 3. אחיזה ביהודים רשמיים לבטל מראש חיוב מסוים ובלתי-שחוזר על כך תימסר על ידינו לבנק בכתב. לפחות יום עסקים אחד לפני מועד החיוב. 4. אחיזה ביהודים רשמיים לביטול חיוב, לא יחייב אינו תואם את המועדים או הסכומים שנקבעו בכתב ההרשאה, אם נקבעו. 5. ידוע לך כי הפרטים שציינת בכתב ההרשאה ומילויים, הם נושאים שיעליגו להסדר עם המוסד. 6. ידוע לך כי סכמי החיוב עפ"י ההרשאה זו, יופיעו בדפי החשבון וכי לא תישלח לידינו ע"י הבנק הודעה מיידית בנין חזקים אלה. 7. הבנק יפעל בתאם להוראות בכתב ההרשאה זו, כל עוד סכמי החשבון אינם שווים. 8. הבנק רשאי להציג לנו מהסדר המפורט בכתב ההרשאה זו, אם תהיה לו סיבה סבירה לכך, יודיע לנו על כך מיד לאחר קבלת החלטתנו. ח"ד א"ש הסיבה. 7. נא לאשר ל"שופר" ארגון להפצת יהדות בסכום הממועד ליה, קבלת הוראות אלו ממינימלית.

פרטי ההרשאה: _____
 1. מס' החיוב ומס' ח"ד: _____
 2. פרטי החיוב (מס' במשבצת המתאימה): _____
 לחיוב בחתירה: לחיוב 20 לחיוד לחיוב 30 לחיוד
 \$18 יחיד \$36 זוגי

חתימת בעלי החשבון: _____
 תאריך: _____
 מלא ושלח: _____

מלא ושלח: _____